

GRUPLAR VE
ROLLERİMİZ

6. SINIF

SOSYAL BİLGİLER

1. ÜNİTE

HAKLARIMIZ VE
SORUMLULUKLARIMIZ

KÜLTÜREL BAĞLAR VE
MİLLÎ DEĞERLERİMİZ

BİRLİKTE
YAŞAMAK

KONU ÖZETİ

YARDIMLAŞMA VE
DAYANIŞMA

TOPLUMSAL SORUNLAR
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

GELENEK VE
GÖRENEKLERİMİZ

GRUP ve ROL

Grup Nedir?

Ortak bir amaç, ilgi, değer ya da faaliyet etrafında bir araya gelen insan topluluğudur.

Grup Özellikleri

- En az iki kişiden oluşur.
- Ortak amaç veya ilgi vardır.
- Üyeleri arasında etkileşim ve iş birliği bulunur.
- Kuralları vardır.
- Zamanla değişebilir.

Grup Örnekleri

Rol Nedir?

Bir kişinin içinde bulunduğu gruptaki kendisinden beklenen davranışlar bütünüdür.

Rol Örnekleri

- Ailede → Evlat, kardeş, abi, abla...
- Okulda → Öğrenci, sınıf başkanı, grup sözcüsü...
- Spor takımında → Oyuncu, kaptan...
- Arkadaş grubunda → Plandayıcı, yardımcı, dinleyici...
- Kulüpte → Üye, görevli...
- Gelecekte → Doktor, öğretmen, mühendis...

Unutma!

- ✓ Hepimiz birden fazla grupta yer alırız.
- ✓ Her grupta farklı rollerimiz olabilir.
- ✓ Rollerimiz, sorumluluklarımızı yerine getirmemize yardımcı olur.
- ✓ Zamanla gruplarımız ve rollerimiz değişebilir.

Zaman içinde Gruplarımız ve Rollerimiz

Geçmişte

- Aile grubu → Çocuk
- Anaokulu grubu → Öğrenci

Günümüzde

- Aile grubu → Abi
- Okul grubu → Öğrenci
- Spor takımı → Futbolcu
- Arkadaş grubu → Üye

Gelecekte

- Sivil toplum grubu → Üye
- Meslek grubu → Doktor
- Aile grubu → Ebeveyn

Bireylerin dâhil oldukları gruplar ve bu gruplardaki rolleri zaman içinde değişebilir.

Grup Nedir?

Ortak bir amaç için bir araya gelen, belirli rolleri bulunan kişiler topluluğuna **grup** denir.

Ortak Amaç

Birlikte futbol oynamak ve Türkiye'yi millî düzeyde temsil etmek.

Grup Örneği

Türkiye Ampute Futbol Millî Takımı

Roller

- Futbolcuların sahadaki görevleri farklıdır. (Hücum, savunma, kaleci vb.)
- Teknik ekibin görevleri farklıdır. (Antrenör, taktik, hazırlık, sağlık vb.)

Dayanışma

- Takım üyeleri birlikte çalışır, birbirini destekler ve zorluklara rağmen ortak amaç için mücadele eder.

Üyeleri

- Futbolcular
- Teknik ekip (Antrenör, yardımcı antrenör, sağlık ekibi vb.)
- Destek ekibi

Değerler

- Azim
- Dayanışma
- Takım ruhu
- Vatan sevgisi
- Başarıya inanç

KÜLTÜR NEDİR?

Toplumların kendilerine özgü olan ve gelecek nesillere aktardıkları **maddi** veya **manevi** her şeydir.

Maddi Kültür Unsurları

Evlerimiz

Yiyeceklerimiz

Giysilerimiz

Sanat Eserlerimiz

Manevi Kültür Unsurları

Dilimiz

Geleneklerimiz

Halk Oyunlarımız

Edebiyat Eserlerimiz

Unutma!

Kültür, bir toplumun kimliğini oluşturur ve geçmişten geleceğe aktarılır.

TÜRKİYE KÜLTÜR YOLU FESTİVALİ

Türkiye Kültür Yolu Festivali Nedir?

Türkiye Kültür Yolu Festivali, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2021 yılından itibaren Türkiye'nin çeşitli illerinde düzenlenen festivallerdir.

Bu festivallerde sanat, kültür, tarih, edebiyat, müzik, gastronomi ve daha birçok alanda farklı etkinlikler düzenlenir.

Festivaldeki Bazı Etkinlikler

Tiyatro

Söyleşi

Gastronomi

Çocuk Etkinliği

Atölye

Opera / Bale / Müzikal

Sergi

Konser

Unutma!

- ✓ Kültür Yolu Festivali, kültürel değerlerimizi tanımamıza ve yaşatmamıza katkı sağlar.
- ✓ Farklı şehirlerde düzenlenir ve herkesin katılabileceği birçok etkinlik içerir.

TÜRKİYE KÜLTÜR YOLU FESTİVALİ

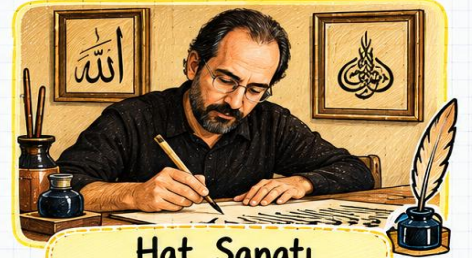
Aşağıda 2024 Kültür Yolu Festivali'ne ait bazı görseller verilmiştir.

Sema Gösterisi

Çinicilik

Hat Sanatı

Bakırcılık

Ebru Sanatı

Gölge Oyunu

MİLLÎ KÜLTÜR

Millî kültür, bir millete kimlik kazandıran, diğer milletlerle arasındaki farkı belirlemeye yarayan, tarih boyunca meydana getirilen o millete ait maddî ve manevî değerlerin uyumlu bir bütünüdür.

Dil, din, tarih, sanat, bayramlar, gelenek ve görenekler kültürel bağlarımızdan ve millî değerlerimizdendir.

Millî kültür topluma kimlik kazandırarak millî bilincin oluşmasına katkı sağlar.

MİLLÎ DEĞERLER

Bir milletin tarihî süreçte ortak olarak benimsediği, kuşaktan kuşağa aktardığı, toplumun birlik ve beraberliğini sağlayan maddî ve manevî unsurlardır.

Vatanseverlik

Millet sevgisi

Misafirperverlik

Yardımlaşma

Dayanışma

Adalet

Dostluk

Sevgi

Saygı

Özgürlük

Temizlik

Çalışkanlık

Nedir?

Bir milletin duygularını ve düşüncelerini yansıtır. Milletler geçmişlerindeki tarihsel olayları, edebî eserleri ve bağlı oldukları gelenek-görenekleri bu kültürel bağ aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarabilirler.

Dil

Dilimizin Zenginliği

- Atasözleri
- Deyimler
- Türküler
- Destanlar
- Ninniler
- Masallar
- Şiirler
- Edebî eserler

1 Orhun (Göktürk) Kitabeleri

"...Ben hiç de zengin ve refah bir halka kağan olmadım. Karnı aç, sırtı çıplak, yoksul (ve) perişan bir halka kağan oldum... Türk halkı için gece uyumadım, gündüz oturmam. Kardeşim Kül Tigin ve iki Şad ile (birlikte) öle yite çalıştım, çabaladım..."

Orhun (Göktürk) Kitabeleri

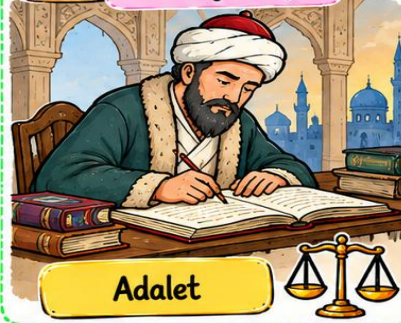
Millet sevgisi

Vatanseverlik

2 Kutadgu-Bilig

"Ey Hâkim, memlekette uzun süre hüküm sürmek istersen kanunu doğru yürütmeli ve halkı korumalısın."

Kutadgu-Bilig

Adalet

3 Ergenekon Destanı

"Atalarımızdan dinlerdik, çevresinde yaşadığımız bu illerin ötesinde bizim asıl yurtlarımız vardır."

Ergenekon Destanı

Yurt Sevgisi

Din Nedir?

İnsanların duygu ve düşüncelerini etkileyerek günlük hayatlarını ve yaşam tarzlarını şekillendirir. İslamiyeti kendi karakterine uygun bulan milletimiz, İslamî değerler ile millî değerlerini birlikte yaşatmıştır.

Bayramlarımızda Dinî Değerler

- Bayram sabahı erkenden kalkılır, erkekler camide kılınan bayram namazının ardından camide veya caminin önünde bayramlaşıp.

- Bayramda eş, dost, komşu ve akraba ziyaretleri yapılır; bu ziyaretlerde karşılıklı tebrikler sunulur. Küçükler büyüklerin ellerini öper.

Yunus Emre'nin Sözü

"Yaratılanı hoş gördük
Yaratandan ötürü",
"sevelim sevilelim".

Yunus Emre

Hoşgörü

Sevgi

Mevlana'nın Sözü

"Cömertlik ve yardım etmede akarsu gibi ol, şefkat ve merhamette güneş gibi ol, başkalarının kusurunu örtmede gece gibi ol, hiddet ve asabiyette ölü gibi ol, tevazu ve alçakgönüllülükte toprak gibi ol, hoşgörülükte deniz gibi ol."

Mevlana

Bu Sözlerdeki Değerler

Yardımseverlik

Merhamet

Hoşgörü

Mütavazılık

Tarih

Tarih Nedir?

Kültürel bağlarımızı oluşturan her unsur, zamanla gelişerek bize miras kalmıştır. Etrafımıza baktığımızda ecdadımızdan kalan pek çok öge görebiliriz. Bir birey için hafıza neyse millet için de geçmiş aynı öneme sahiptir.

Tarihin Bize Kazandırdıkları

- Milli kimliğimizi güçlendirir.
- Toplum olarak birlik ve beraberliğimizi sağlar.
- Geleceğe yön vermemize yardımcı olur.
- Geçmişteki hatalardan ders çıkarmamızı sağlar.
- Kültürel değerlerimizi korumamızı sağlar.

Örnek Olay

Millî Mücadele yıllarında Kastamonu, özellikle de İnebolu Limanı, işgalci güçlere karşı yürütülen savaşta kritik bir rol oynamıştır. Türk halkı ordusu dağıtılmış, cephanesiz ve yoksulluk içinde olmasına rağmen Mustafa Kemal Paşa'nın başlattığı bağımsızlık mücadelesine büyük bir iman ve azimle katılmıştır. Bu süreçte İnebolu Limanı, cepheye silah ve cephane ulaştırılmasında hayati bir merkez olmuştur. Limana gelen malzemeler, uyağı gıcır gıcır kaşık başlık mehtape'iz, Şerife Bacı, Halime Çavuş u Necibe Nine gibi unutulmaz kadın kahramanların, yaşlıların ve çocukların bulunduğu Kastamonu halkı tarafından zorlu koşullarda Ankara'ya taşınmıştır.

Bu Olaydan Çıkan Değerler

Vatanseverlik

Vatanın bağımsızlığı için her türlü zorluğa katlanmaktır.

Fedakârlık

Kendi çıkarlarını düşünmeden toplum için çalışmaktır.

Dayanışma

Zor zamanlarda birlikte hareket etmek, birbirine destek olmaktır.

Tarih Neden Önemlidir?

Geçmişimizi öğrenmemizi sağlar.

Milli kimliğimizi güçlendirir.

Geleceğe daha bilinçli hazırlanmamıza yardımcı olur.

Kültürel değerlerimizi korumamızı sağlar.

Nedir?

Milletlerin geçmişten bugüne taşıdığı değerleri, duyguları ve düşünceleri yansıtır. Türk milletinin estetik anlayışını ve ince zevkini ortaya koyar. Halkın duygularını, sevinçlerini, acılarını ve umutlarını dile getirerek toplumun ruhunu besler.

Sanat

Ebru Sanatı

Ebru sanatı, renklerin su üzerindeki uyumlu dansını yansıtırken aslında toplumsal birlikteliğe de güzel bir örnek sunar.

Halı ve Kilim

Geleneksel Türk sanatlarından olan halı ve kilim dokumada kullanılan her renk ve motifin kendine özgü bir dili, bir anlamı vardır.

Bakın, farklı renkler aynı suda buluşuyor. Hiçbiri diğerini itmeden, birbirine yer açarak güzelliği oluşturuyor. İşte toplumda böyledir. Farklılıklarımızı kabul ettiğimizde toplum güzelleşir.

Mevlana

Sanatın Topluma Katkıları

- ✓ Birlik ve beraberliği güçlendirir.
- ✓ Farklı kültürleri tanımamıza yardımcı olur.
- ✓ Milli ve manevi değerlerimizi yaşatır.
- ✓ Estetik anlayışı geliştirir.
- ✓ Toplumun ruhunu besler.

Bu Metinlerdeki Değerler

Birlik beraberlik

Hoşgörü

Sanata Örnekler

Ebru

Hat

Tezhip

Minyatür

Çini

Halı-Kilim

Toplumsal Sorun Nedir?

İnsanlığın veya bir toplumun huzurunu, sağlığını veya bütünlüğünü tehdit eden, bireylerin yaşam kalitesini düşüren ve sosyal adaleti zedeleyen problemler **toplumsal sorun** olarak adlandırılır.

Afetler

Çevre Kirliliği

Göç

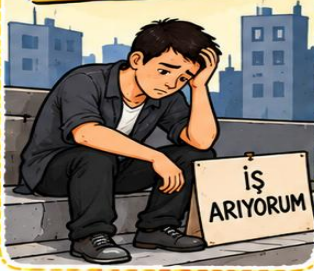
Salgın Hastalıklar

İsraf

İşsizlik

Küresel Isınma

Açlık

Yoksulluk

Hızlı nüfus artışı, teknolojik gelişmeler, savaşlar gibi etkenler toplumsal sorunların çeşitlenmesine neden olmuştur.

Afet

Afet Nedir?

İnsanların yaşamlarını, sağlıklarını, mal ve mülklerini, ekonomik ve sosyal düzenlerini olumsuz etkileyen **doğa** veya **insan kaynaklı** olaylardır.

Örnek Olay

"Türkiye, 6 Şubat 2023'te "asrın felaketi" olarak nitelendirilen ve Kahramanmaraş merkezli **11 ili** etkileyen depremlerin acısıyla sarsıldı. Yaklaşık **120 bin kilometrekarelik** bir alanda, **14 milyon vatandaş** doğrudan etkilendi. Türkiye'nin uluslararası yardımı da içeren **4. seviye alarm** vermesiyle birlikte **93 ülkeden** arama kurtarma ekipleri bölgedeki çalışmalara katıldı.

Afet Çeşitleri

Doğa Kaynaklı Afetler

Deprem

Sel ve Taşkın

Çığ

Heyelan

İnsan Kaynaklı Afetler

Sanayi Kazaları

Yangınlar

Kimyasal Sızıntı

Nükleer Kazalar

Afetlerin Etkileri

Can kaybı ve yaralanmalar

Ev ve iş yerlerinin yıkılması

Ekonomik kayıplar

Sosyal yaşamın olumsuz etkilenmesi

Sağlık sorunları

Eğitimde aksamalar

Afetlere Karşı Neler Yapılabilir?

- ✓ Binalar sağlam yapılmalı.
- ✓ Afet çantası hazırlanmalı.
- ✓ Doğayı korumalı, çevre kirliliğini önlemeliyiz.
- ✓ Acil durum planları yapılmalı.
- ✓ Toplumsal bilinç ve dayanışma artırılmalı.

Çevre Kirliliği

Nedir?

Doğal çevrenin canlıların sağlıklı yaşamlarını olumsuz etkileyecek şekilde bozulmasıdır. Bu bozulma; **hava, su, toprak** gibi temel yaşam kaynaklarının kirlenmesiyle ortaya çıkar ve hem doğaya hem de canlılara **zarar verir**.

Çeşitleri

Hava Kirliliği

- Fabrika dumanları
- Araç egzozları
- Isınma kaynakları

Su Kirliliği

- Çöpler
- Atık sular
- Plastik atıklar

Toprak Kirliliği

- Evsel atıklar
- Sanayi atıkları
- Tarım ilaçları

Örnek Olay

Doğaya atılan plastik çöpler, yağmur, rüzgâr ve akarsular yoluyla **Karadeniz'e** ulaşıyor. Bu atıklar, görüntü kirliliğinin yanı sıra deniz yaşamını da tehdit ediyor. Plastik atıklar nedeniyle balıklar yer değiştirmek zorunda kalıyor, bu da **balık miktarını olumsuz etkiliyor**.

Sonuçları

- Doğadaki canlılar zarar görür.
- Hayvanlar yaşam alanlarını kaybeder.
- Toprak verimi azalır.
- İnsanların sağlığı olumsuz etkilenir.
- Ekonomik kayıplara neden olur.

Çözüm Önerileri

1. Atıkları ayrıştırmak.

2. Enerji tasarrufu yapmak.

3. Sanayi kuruluşlarını denetlemek.

4. Çevre koruma yasaları çıkarmak.

5. Toplu taşıma araçlarını kullanmak.

6. Ağaç dikmek ve doğayı korumak.

7. Atık toplama kampanyaları düzenlemek.

8. Yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak.

Göç

Nedir?

Göç, insanların daha iyi yaşam arayışıyla veya zorunlu sebeplerle **yer değiştirmesi** olup, toplumsal dengeleri **doğrudan etkileyen** önemli bir sorundur.

Göçün Nedenleri

- Daha iyi iş imkanları
- Eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşmak
- Güvenli bir yaşam arayışı
- Doğal afetler
- Savaş ve çatışmalar
- Aile birleşimi

Örnek Olay

Türkiye'de geçen yıl, iller arasında 3 milyon 450 bin 953 kişinin göç ettiği belirlendi. **İstanbul**, hem en fazla göç alan hem de en fazla göç veren il oldu. İller arası göç edenlerden 601 bin 481'i, hanedeki fertlerden birine bağımlı olarak göç etti.

Göçün Sonuçları

Şehirlerde nüfus artar.

Konut ve alt yapı sorunları oluşur.

İşsizlik artabilir.

Köylerde nüfus azalır, tarım üretimi düşer.

Farklı kültürler bir araya gelir, toplumsal uyum süreci başlar.

Göçe Karşı Çözüm Önerileri

1. İş imkanlarını artırarak istihdam oluşturmak.

2. Eğitim ve sağlık hizmetlerini geliştirmek.

3. Kırsal kalkınma projeleri oluşturmak.

4. Altyapı ve ulaşımı geliştirmek.

5. Kültürel uyum programları uygulamak.

İsraf

Nedir?

İsraf, ihtiyaçtan fazla olan veya gereksiz yere kullanılan kaynakların boşa harcanmasıdır. Toplumsal bir sorun hâline geldiğinde hem ekonomik hem de ahlaki hem de çevresel açıdan olumsuz sonuçlar doğurur.

İsraf Türleri

Gıda israfı

Su israfı

Enerji israfı

Zaman israfı

Kaynak israfı

İsrafın Sonuçları

- Ekonomik kayıplar
- Çevresel zarar
- Ahlaki boyut
- Toplumsal eşitsizlik

Örnek Olay

Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın 2024 Gıda İsrafı Raporu'na göre yılda 1 trilyon dolarlık gıda çöpe gidiyor. Üretimden tüketime kadar çöpe atılan gıdalar, dünyadaki açlık ve çevre sorunlarının kilit noktalarından biri hâline gelmiş durumda.

? Verilen önlemlerden hangileri aynı zamanda çevre kirliliğini de önlemeye yöneliktir?

İsrafa Karşı Çözüm Önerileri

- 1** İhtiyaç kadar tüketmek
Alışverişte gerçekten gerekli olan ürünleri almak.
- 2** Gıda bozulmasını önlemek
Yiyecekleri uygun şekilde saklamak, artan yemekleri değerlendirmek.
- 3** Su tasarrufu yapmak
Muslukları açık bırakmamak, damlayan muslukları tamir etmek.
- 4** Enerji tasarrufu sağlamak
Gereksiz lambaları söndürmek, elektrikli aletleri boşa çalıştırmamak.
- 5** Bilgilendirme kampanyaları yapmak
İsrafın zararlarını anlatan eğitimler ve afişler hazırlamak.

Salgın Hastalıklar

Nedir?

Salgın hastalıklar, kısa sürede çok sayıda insana bulaşan ve toplum sağlığını tehdit eden hastalıklardır. Bulaşıcı olmaları nedeniyle sadece bireyleri değil, bütün toplumu etkileyen ciddi bir toplumsal sorun hâline gelirler.

Bulaşma Yolları

Hava yoluyla
(öksürme, hapsirme)

Temas yoluyla
(hasta kişiler veya kirliliği yüzeyler)

Kirli su ve besinler yoluyla

Sonuçları

- Sağlık sorunları
- Ekonomik etkiler
- Eğitim ve sosyal yaşamda aksamalar
- Psikolojik etkiler
- Toplumsal eşitsizlik

Örnek Olay

Çin'de ortaya çıkan Covid-19 virüsünün küresel salgına dönüşmesinin ardından Türkiye'de ilk vaka, 11 Mart 2020'de görüldü. Salgınla geçen 2 yılda dünyada birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de virüsün yayılmasını önleyebilmek için çeşitli önlemler alındı.

Salgın Hastalıklara Karşı Çözüm Önerileri

- 1** Hijyen kurallarına uymak
✓ Ellerimizi sık sık yıkamak.
✓ Temizliğe dikkat etmek.
- 2** Maske kullanmak
✓ Kalabalık ortamlarda maske takmak.
✓ Hastaysa maske kullanmak.
- 3** Aşı olmak
✓ Bulaşıcı hastalıklara karşı aşı olmak.
✓ Aile bireylerimizi teşvik etmek.
- 4** Karantina uygulamak
✓ Hasta kişilerle temasını sınırlamak.
✓ Gerekirse evde karantina uygulamak.
- 5** Sağlık sistemini güçlendirmek
✓ Hastanelerin altyapısını geliştirmek.
✓ Sağlık çalışanlarını desteklemek.